

WENCKEBACH, waardoor hij zou hebben ervaren, dat er reeds belangrijke resultaten zijn bereikt.

Hopen wij, dat op het eerstvolgende congres dit thema nog verder zal zijn uitgewerkt; immers door SCHRÖTTER en VAN LEYDEN is op agenda geplaatst, het volgende onderwerp: „Über die Abnormitäten der Pulsfrequenz und des Rhythmus, deren Bedeutung und Behandlung”.

H. OFFERHAUS

(Wordt vervolgd).

INGEZONDEN.

NOG EEN PROTEST.

Prof. STRAUB schrijft: „de geheele aanval is *begonnen*, ik herhaal het, omdat „ik respect wou afdwingen voor h t werk der bacteriologen”.

Dat is eindelijk eens klare wijn, doch van een soort die we hier te lande niet drinken. Een gérant die een referent *dwingen* wil om te doen wat de gérant behaagt zou misschien in Rusland nog op zijn plaats zijn. De Duitsche Keizer laat zich ook wel eens van die sic volo's, sic jubeo's, ontvallen maar heeft er zelfs in Deutschland geen succes meer mede. Daarbij komt dat het doel dat Prof. STRAUB zegt te beoogen, het afdwingen van respect voor de bacteriologie, een absurditeit is. Slechts een standpunt dat verdedigd kan worden, wordt gerespecteerd en verdient, dat maar honderd géranten, die de macht waarmede zij — immers niet tot het partij trekken voor een bepaalde richting in een speciaal vak — zijn bekleed in de schaal zouden leggen om eenig denkbeeld te doen respecteeren zouden niet zooveel bereiken als de eerste de beste particulier die het denkbeeld kon verdedigen.

Ook tegen Prof. STRAUB's zelfverdediging moet ik protest aanteekenen. Hij moest — zoo zegt hij — SPRONCK's medeplichtige worden, omdat hij door het opnemen van mijn referaten medeplichtig was geworden aan mijn uitvallen. Een zonderlinge redeneering! Eerstens bestaat er in het geheel geen gelijkwaardigheid tusschen de personaliteiten van SPRONCK en mijn referaten, die, volgens STRAUB, blz. 207, iedereen behalve de bacteriologen met genoeg leest, die dus, naar het mij voorkomt, toch niet zoo sarrend kunnen zijn, en is het niet hetzelfde medeplichtig te zijn aan een persoonlijke belediging als aan een „boutade”. Maar in de tweede plaats kan STRAUB het toch nooit verdedigen dat op mij zou worden gewroken wat hij zegt persoonlijk misdaan te hebben. Indien zooals STRAUB beweert mijn referaten niet in het *Tijdschrift* geplaatst hadden mogen worden, draagt hij, de gérant, voor die plaatsing alleen de schuld. Hij heeft het imprimatur uitgesproken, niet ik. Van een beleidvol gérant zou men eerder verwacht hebben dat hij, voor hij ze plaatste, aan den referent zijn bedenkingen zou hebben medegedeeld, eventueel de plaatsing zou hebben geweigerd. Maar daarvan was geen sprake. De Heer STRAUB laat ze drukken, krijgt er dan later berouw van, leest mij op ongepaste wijze de les en vindt geen beledigingen grof genoeg om mij te straffen. Hij beeldt zich dan nog in dat hij beter gérant is dan zijn voorgangers. Die voorgangers hebben mijn referaten misschien ook wel eens wat

al te ironisch gevonden, maar ze hebben die nooit op zoo hatelijke wijs veroordeeld. Dat deed trouwens Prof. STRAUB vroeger ook niet. Toen hij met de HAAN zijn „voordrachten „over bacteriologie” schreef, sprak hij er ten minste anders over, ja zelfs was dat nog tot op zekere hoogte het geval toen hij op blz. 207 zijn aanval begon. Dat STRAUB ze thans anders qualificeert kan ik slechts toeschrijven aan een klein gebrek dat ik bij mijn geachten antagonist heb ontdekt. Onvermoeid strijder, bekwaam tirailleur, die zijn tegenstander door hem telkens van een ander standpunt aan te vallen afmat, als hij is, mist hij het zintuig om te begrijpen dat hij ongelijk zou kunnen hebben. Daardoor komt hij aan lager wal en eindigt hij met zijn eigen glazen in te slaan. Als iemand mij werkdadig geholpen heeft in mijn betoog, dat nergens zoo lichtvaardig gehandeld wordt, dat nergens zulke onbewezen speculaties voor wetenschap worden versleten als in de bacteriologie is het de Heer STRAUB. Maar noch de beledigingen die mij door zijn bemiddeling zijn toegevoegd noch het autoritair optreden van den gérant kan tot iets anders leiden dan tot de overtuiging dat men door expedienten heeft getracht te bereiken wat met argumenten onbereikbaar was.

Wat eindelijk de drie citaten betreft, waarmede STRAUB, nu toch zeker wel ter twaalfder ure, aankomt tant de bruit pour une omelette! Het eerste heb ik op blz. 463 al zelf aangehaald als een bewijs dat mijn ironie er zeer goed door kon. Het tweede, dat Prof. STRAUB niet geheel juist weergeeft, zie dezen jaargang, blz. 215, zou men, evenals het derde, onbewezen kunnen noemen, het is een appreciatie van wier juistheid ik overtuigd ben. Maar als Prof. STRAUB niets belangrijkers in mijn debat kan aanvoeren is er geen reden om deze polemiek nog langer te rekken en laat ik den gérant het laatste woord. Ik twijfel of het hem gelukken zal ik zijn redactioneel naschrift den indruk weg te nemen, dat hij van zijn qualiteit heeft gebruik gemaakt om den wrok dien hij als bacterioloog tegen mij koesterde te koelen, en ik eindig met een verontschuldiging aan de lezers wier geduld ik op een zware proef heb moeten stellen.

A. P. FOKKER.

Ik zal mij gaarne gewonnen geven wanneer Prof. FOKKER inderdaad aantoonst, dat *nergens zulke onbewezen speculaties voor wetenschap worden versleten als in de bacteriologie*. Daar zit de knoop. Ik beweer, dat de bacteriologen het niet slechter maken dan de andere onderzoekers op ons gebied. Ik heb vier jaar gewacht met oppositie om ook den schijn te vermijden, dat ik eenigen wrok als bacterioloog koester.

STRAUB.

Ik zal geen munt trachten te slaan uit het feit dat Dr. RINGELING's conclusie waartoe zijn waarneming hem geleid heeft een zeer ondergeschikt punt van het debat over de serum-therapie aanroert, door daaruit te concludeeren, dat hij het in de hoofdzaken met mij eens is. Liever bepaal ik mij tot de opmerking, dat de vraag of streptococcen-abscessen bij het paard dat tegen diphtherie wordt immuun gemaakt, accidenteel zijn, voor mijn betoog weinig belangrijk is. Zelfs als men uit Dr. RINGELING's waarneming zou willen opmaken, dat ze accidenteel zijn — een gewaagde conclusie — zou dat de